การศึกษาองค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา

A Study Of Components Of The Supervision Skills Of School Administrators

ชัชวาลย์ สาสอน Chatchawan Sason
วันเพ็ญ นันทะศรี Wanphen Nanthasri
อภิสิทธิ์ สมศรีสุข Apisit Somsrisuk
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
Sakon Nakhon Rajabhat University
topchat.edu@gmail.com

Received 2023/11/30 *Revised* 2024/01/06 *Accepted* 2024/01/22

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา โดยวิธีการดำเนินงานวิจัย แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ แบบศึกษาเอกสาร โดยการสังเคราะห์เนื้อหาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ปี 2558 - ปี 2565 ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 2 ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสาร และแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) องค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษามี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านเทคนิคการนิเทศ 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านภาวะผู้นำ

2) การประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน พบว่าทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านเทคนิคการ 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านภาวะผู้นำ โดยทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การนิเทศการศึกษา, ทักษะการนิเทศ, การพัฒนาทักษะการนิเทศ.

Abstract

The objective of this research was to study the components of the supervision skills of school administrators of educational institutions. The research procedures are divided into two steps: Step 1: Study documents, concepts, theories, and related studies, totaling 10 sources, in order to synthesize the components of supervision skills for educational institution administrators. The tools used in the Step 1 of the research are a document study form that was developed by synthesizing relevant contents, documents, and related studies from 2015 - 2022. Step 2: Evaluate the appropriateness of the supervision skill components of educational administrators by five experts. The tools used in the second step of the research include a document synthesis form and a 5-level rating scale questionnaire. Frequency, Percentage, Mean, and standard deviation were utilized for data analysis. According to content synthesis.

The research findings revealed

1) The supervision skills of executives in educational institutions consist of four components: 1) technical supervision skills 2) human relations skills 3) personnel management skills and 4) leadership skills

2) The findings found that the supervision skills of executives in educational institutions assessed by five qualified consist of four components: 1) technical supervision skills 2) human relations skills 3) personnel management and 4) leadership skills. All components are appropriate at the highest level.

Keywords : Supervision Skill, Administrator Competency, Primary School Administrators.

บทนำ

การศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข (พเยาว์ แก้วตา, 2563)

การจัดการศึกษาซึ่งประกอบไปด้วยกระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศนั้น ซึ่งกระบวนการนิเทศ เป็นภารกิจจำเป็นต่อการจัดการศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนบุคลากรที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานจัดการศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่

มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะและพัฒนางานให้ประสบผลสำเร็จ ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอีกทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเหลือสนับสนุนให้กระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของประเทศ ทั้งยังเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษา ที่ต้องพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษาและการจัดการศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ตลอดทั้งมาตรฐานการศึกษาของชาติที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึง ประสงค์มีทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการเป็นผู้นำและทักษะการนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม ขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน การนิเทศการภายในจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ส่งผลต่อ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (โรงเรียนวัดท่าไทร (ดิตถานุเคราะห์), 2563)

การนิเทศการศึกษานับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรได้ ซึ่งในปัจจุบันผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบ และให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบันของโรงเรียน อันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์หลายประการ เช่น ครูสอนได้ตรงตามเป้าหมาย งานวิชาการเป็นไปอย่างมีระบบและต่อเนื่อง และช่วยให้สถานศึกษาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อันมีผลกระทบต่อคุณภาพของการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนิเทศการศึกษาที่ดีต้องอาศัยกระบวนการนิเทศที่เป็นระบบและต่อเนื่องกัน (วัลลภา บุญซุ่นหลี, 2557)

จากการตรวจเยี่ยมสถานศึกษาและประเมินผลการจัดการศึกษา พบว่าสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศการสอนมากนัก ขาดการนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ ครูผู้สอนมีกิจกรรมที่ต้องรับผิดชอบมาก ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการนิเทศ (กลุ่มงานนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา , 2565) ดังนั้นการนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาจะต้องร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการพัฒนางานทุกด้านในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาให้ร้อยรัดกัน ทำให้เกิดผลในทางการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น (โรงเรียนวัดมหาวนาราม. คู่มือการนิเทศ, 2564)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการนิเทศการศึกษาซึ่งจะช่วยให้การบริหารงานในสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาของบุคลากรที่เป็นประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษา จึงทำให้มีความสนใจศึกษาองค์ประกอบ

ทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการทำงานของสถานศึกษา ชุมชน และสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัย เพื่อศึกษาองค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาองค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของนักวิชาการและเอกสารที่เกี่ยวข้อง 10 แหล่ง ได้แก่ น้ำรินทร์ ก้อนเพชร (2558); ภรณี ศิริวิศาลสุวรรณ (2559); สุรีย์รัตน์ หลิมเล็ก (2559); ฉวีวรรณ คำสี (2560); นฤมล ลาฮุยล์ลิเยอร์ (2560); ชำนาญ ระดารุต (2562); พเยาว์ แก้วตา (2563); นฤมล อึ้งเจริญ (2565); Mislinah Makin (2018); และ Werang (2022, pp.555-578)

1.2 สังเคราะห์องค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการนำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงใหม่ให้เป็นระเบียบ เพื่อให้ทราบว่าข้อมูลแต่ละค่าหรือข้อมูลแต่ละกลุ่มเกิดขึ้นซ้ำ ๆ กันกี่ครั้งโดยการสร้างตารางแจกแจงความถี่ขึ้น และคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ซึ่งเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 50 ของความถี่ทั้งหมด

2. ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบ

ในขั้นตอนนี้จะนำองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์เสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมองค์ประกอบ ซึ่งได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิไว้ ดังนี้

2.1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา วุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก มีประสบการณ์การสอนทางการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2.2 ผู้อำนวยการท้องถิ่น วุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือมีระดับตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับกลาง มีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

2.3 ผู้อำนวยการสถานศึกษา วุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2.4 ศึกษานิเทศก์ วุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ มีประสบการณ์ในการนิเทศก์สถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเคราะห์เอกสารซึ่งเป็นตารางสังเคราะห์องค์ประกอบจากแนวคิดของนักวิชาการและนักวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวน 10 แหล่ง เพื่อใช้ในการแจกแจงความถี่

2. แบบสอบถามการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบ ใช้สอบถามเกี่ยวกับทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคนิคการนิเทศ, ด้านมนุษยสัมพันธ์, ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านภาวะผู้นำ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสังเคราะห์เอกสาร ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

2. แบบสอบถาม ใช้เพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ที่กำหนด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

เกณฑ์การพิจารณา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยในการคัดเลือกองค์ประกอบ โดยเลือกค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความเหมาะสม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยข้อที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการและนักวิจัย โดยการแจกแจงความถี่ที่มีค่าเท่ากับ หรือมากกว่าร้อยละ 50 ของความถี่ทั้งหมด ได้องค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา4 องค์ประกอบ จากนั้นนำองค์ประกอบเหล่านั้นมากำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและพฤติกรรมบ่งชี้โดยการสังเคราะห์สรุปความหมายขององค์ประกอบจากการศึกษาเอกสารและตำราโดยกำหนดให้มีความสอดคล้องและครอบคลุมกับนิยามปฏิบัติการ นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นลักษณะความเหมาะสม สามารถสรุปได้ดังตาราง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบทักษะกานิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน)

องค์ประกอบ	นิยามปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านเทคนิคการนิเทศ	ความสามารถของผู้บริหารที่ใช้ความชำนาญทางการนิเทศตั้งแต่กระบวนการวางแผนการนิเทศเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานการนิเทศและการประเมินผลการนิเทศอย่างมีคุณภาพ ซึ่งเทคนิคการนิเทศมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับการนำมาปรับใช้ของผู้นิเทศและสามารถผสมผสานแต่ละรูปแบบเข้าด้วยกัน เพื่อสนับสนุนช่วยเหลือครูในด้านการปฏิบัติงาน การปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิผล	1. ผู้บริหารมีความชำนาญในการนิเทศการสอนของครู	5.00	0.00	มากที่สุด
		2. ผู้บริหารมีการวางแผนก่อนการนิเทศทุกครั้ง	5.00	0.00	มากที่สุด
		3. ผู้บริหารมีการลงมือปฏิบัติการนิเทศด้วยตนเอง	5.00	0.00	มากที่สุด
		4. ผู้บริหารมีการผสมผสานรูปแบบการนิเทศแต่ละรูปแบบเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
		5. ผู้บริหารนำเทคนิคการนิเทศมาช่วยเหลือครูในด้านการปฏิบัติงานได้จริง	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม			5.00	0.00	มากที่สุด
2. ด้านมนุษยสัมพันธ์	ความสามารถของผู้บริหารที่สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในองค์กรด้วยความเป็นกัลยาณมิตรที่ดี มีความเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบข้างของการทำงาน รู้จักตนเองและปรับตัวปรับใจให้อยู่ร่วมกับสังคมการทำงานได้อย่างมีความสุขเกิดความ สัมพันธ์ในการทำงานในองค์กรอย่างเป็นกันเอง และทำให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้	1. ผู้บริหารมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรทุกคนได้เป็นอย่างดี	5.00	0.00	มากที่สุด
		2. ผู้บริหารปฏิบัติตนด้วยความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีกับบุคลากร	5.00	0.00	มากที่สุด
		3. ผู้บริหารสามารถรับรู้เข้าใจความรู้สึกบุคลากรในสถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
		4. ผู้บริหารมีความเข้าใจสิ่งแวดล้อมในการทำงานเป็นอย่างดี	5.00	0.00	มากที่สุด
		5. ผู้บริหารมีความเข้าใจหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี	4.80	0.45	มากที่สุด
		6. ผู้บริหารมีการปรับตัวเข้ากับสังคมการทำงานได้เป็นอย่างดี	5.00	0.00	มากที่สุด
		7. ผู้บริหารกำกับติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยความเป็นกันเอง	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม			4.97	0.06	มากที่สุด
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	ความสามารถของผู้บริหารที่ใช้กระบวนการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์ ดำเนินการ	1. ผู้บริหารมีกระบวนการในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ	4.80	0.45	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	นิยามปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	เกี่ยวกับบุคคลเพื่อให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ รวมถึงการวางแผนกำลังคน การสรรหาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการพัฒนาส่งเสริมบุคลากรด้านต่างๆ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ สร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จของหน่วยงานตามจุดมุ่งหมาย	2. ผู้บริหารมีการวางแผนอัตรากำลังคนในสถานศึกษาอย่างชัดเจน	5.00	0.00	มากที่สุด
		3. ผู้บริหารมีการสรรหาคัดเลือกบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน	5.00	0.00	มากที่สุด
		4. ผู้บริหารมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นกลางและยุติธรรม	5.00	0.00	มากที่สุด
		5. ผู้บริหารมีการพัฒนาส่งเสริมบุคลากรด้านต่างๆ ให้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงาน	5.00	0.00	มากที่สุด
		6. ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานอยู่เสมอ	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม			4.97	0.07	มากที่สุด
4. ทักษะด้านภาวะผู้นำ	ความสามารถของผู้บริหารที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเองจากกรอบแนวคิดแบบเดิมให้ดีขึ้น โดยมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและใช้การจูงใจให้บุคคลอื่นหรือกลุ่มคนปฏิบัติตาม เป็นผู้ที่รู้เท่ากันเทคโนโลยีและเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมคอยอำนวยความสะดวกให้บุคคลหรือกลุ่มทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน	1. ผู้บริหารมีการเปลี่ยนแปลงตัวเองจากกรอบแนวคิดแบบเดิม ๆ ในการบริหารงาน	4.40	0.89	มากที่สุด
		2. ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด
		3. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการบริหารงาน	5.00	0.00	มากที่สุด
		4. ผู้บริหารมีความรู้เท่าทันเทคโนโลยี	5.00	0.00	มากที่สุด
		5. ผู้บริหารอำนวยความสะดวกในการทำงานให้กับบุคลากร	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม			4.88	0.18	มากที่สุด

ผลการวิจัยที่ข้อที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลัก โดยภาพรวม พบว่า ทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านเทคนิคการนิเทศ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านภาวะผู้นำ ภาพรวมทั้งหมดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านเทคนิคการนิเทศ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความชำนาญในการนิเทศ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 2) การวางแผนการนิเทศ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 3) การลงมือนิเทศ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 4) การผสมผสานรูปแบบการนิเทศ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 5) การนำเทคนิคการนิเทศมาช่วยเหลือครู มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 7 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์อันดี มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 2) ความเป็นกัลยาณมิตร มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 3) เข้าใจผู้อื่น มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 4) เข้าใจสิ่งแวดล้อมในการทำงาน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 5) การปรับตัวเข้ากับสังคม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 6) ติดตามการปฏิบัติงานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 7) เข้าใจหน้าที่ของตนเอง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 6 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การวางแผนอัตรากำลัง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 2) การสรรหาคัดเลือก มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 3) การประเมินผลการปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด 4) การพัฒนาส่งเสริมบุคลากร มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 5) การสร้างขวัญและกำลังใจ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 6) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.4 ด้านภาวะผู้นำ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การสร้างแรงจูงใจ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 2) การมีวิสัยทัศน์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 3) ความเท่าทันเทคโนโลยี มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 4) การอำนวยความสะดวกมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 5) การเปลี่ยนแปลง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาองค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา” จากสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำมาอภิปรายผลรายด้าน ดังต่อไปนี้

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านเทคนิคการนิเทศ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านภาวะผู้นำผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย รวมทั้งได้ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ซึ่งวิธีการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับวิธีการดำเนินการวิจัยของ ฉวีวรรณ คำสี (2560) ได้ศึกษาทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียน

มัธยมศึกษา อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านกระบวนการกลุ่ม ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการประเมินผล องค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ของทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นไปตามแนวทางการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการตอบแบบสอบถามของผู้ทรงคุณวุฒิ

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่า 1. ทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาด้านเทคนิคการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดีมาก เมื่อพิจารณาพบว่า ประกอบด้วย 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความชำนาญในการนิเทศ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การลงมือนิเทศ 4) การผสมผสานรูปแบบการนิเทศ และ 5) การนำเทคนิคการนิเทศมาช่วยเหลือครู โดยทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรีย์รัตน์ หลิมเหล็ก (2558) ได้ศึกษาเรื่องทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่าองค์ประกอบของเทคนิคการนิเทศมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กระบวนการนิเทศ 2) การปฏิบัติการนิเทศ 3) กลยุทธ์ในการพัฒนาครู และภรณี ศิริวิศาลสุวรรณ (2559) ได้ศึกษาเรื่องทักษะการนิเทศการศึกษาที่สำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพ พบว่าองค์ประกอบของเทคนิคการนิเทศมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เข้าใจหลักการทำงาน 2) วางแผนงาน 3) ดำเนินการปฏิบัติงาน 4) วิเคราะห์ประเมินผล

2. ทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาพบว่าประกอบด้วย 7 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์อันดี 2) ความเป็นกัลยาณมิตร 3) เข้าใจผู้อื่น 4) เข้าใจสิ่งแวดล้อมในการทำงาน 5) เข้าใจหน้าที่ของตนเอง 6) การปรับตัวเข้ากับสังคม 7) ติดตามการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พะเยาว์ แก้วตา ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาทักษะการนิเทศของผู้บริหารภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กล่าวถึงองค์ประกอบของมนุษยสัมพันธ์ ไว้จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การร่วมมือร่วมใจในกลุ่ม 2) เข้าใจความต้องการของคนอื่น 3) การมีส่วนร่วมในองค์กร 4) สร้างความสัมพันธ์อันดี

3. ทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาพบว่าประกอบด้วย 6 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ 2) การวางแผนอัตรากำลัง 3) การสรรหาคัดเลือก 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 5) การพัฒนาส่งเสริมบุคลากร 6) การสร้างขวัญและกำลังใจ โดยทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล อึ้งเจริญ (2565) ศึกษาเรื่องทักษะการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้กล่าวถึง

องค์ประกอบของการบริหารงานบุคคลไว้ 3 องค์ประกอบ คือ 1) การวางแผนบุคลากร 2) การจัดสรรบุคลากร 3) การควบคุมการปฏิบัติงาน

4. ทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาพบว่าประกอบด้วย 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลง 2) การสร้างแรงจูงใจ 3) การมีวิสัยทัศน์ 4) ความเท่าทันเทคโนโลยี 5) การอำนวยความสะดวก โดยทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ คำสี (2560) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำไว้ 4 องค์ประกอบ คือ 1) การชักจูงหรือแรงจูงใจ 2) ความเชื่อมั่น 3) การสนับสนุนอำนวยความสะดวก 4) การวางเป้าหมายการทำงาน

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยทำให้ได้ทราบองค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีขั้นตอนในการวิจัย ได้แก่ การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใช้วิธีการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา ทำให้ได้องค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเบื้องต้น จากนั้นทำการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้ง เพื่อใช้ในการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบที่ได้จากการศึกษาในข้างต้นนั้น สามารถอธิบายได้ดังภาพต่อไปนี้

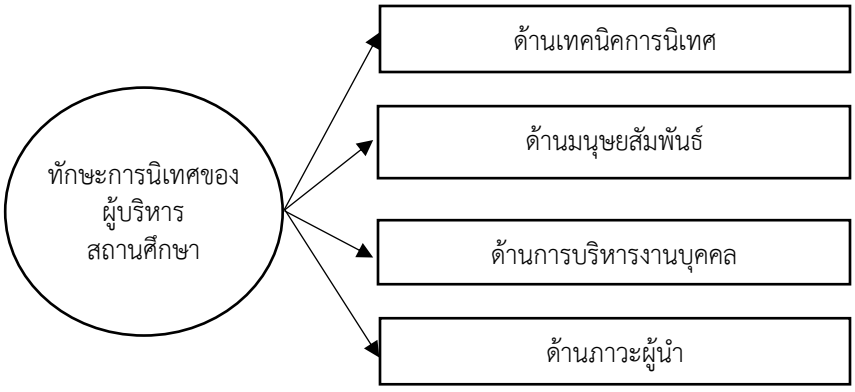

ภาพ 1 องค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา

สรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาองค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา” พบว่า มี 4 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบทั้งภาพรวมและรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งด้านเทคนิคการนิเทศ ประกอบด้วย 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความชำนาญในการนิเทศ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การลงมือนิเทศ 4) การผสมผสานรูปแบบการนิเทศ และ 5) การนำเทคนิคการนิเทศมาช่วยเหลือครู ด้านมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วย 7 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์อันดี 2) ความเป็นกัลยาณมิตร 3) เข้าใจผู้อื่น 4) เข้าใจสิ่งแวดล้อมในการทำงาน 5) เข้าใจหน้าที่ของตนเอง 6) การปรับตัวเข้ากับสังคม และ 7) ติดตามการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย 6 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ 2) การวางแผนอัตรากำลัง 3) การสรรหาคัดเลือก 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 5) การพัฒนาส่งเสริมบุคลากร และ 6) การสร้างขวัญและกำลังใจ ด้านภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลง 2) การสร้างแรงจูงใจ 3) การมีวิสัยทัศน์ 4) ความเท่าทันเทคโนโลยี และ 5) การอำนวยความสะดวก จากผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการศึกษาองค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษามี 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านเทคนิคการนิเทศ 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำองค์ประกอบข้างต้นไปบริหารและพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

1.2 ผลจากการศึกษาองค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรนำองค์ประกอบจากข้อ 1.1 ไปเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรศึกษารูปแบบการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาต่อไป

2.3 ควรมีการยืนยันองค์ประกอบ โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirm Factor Analysis) ร่วมกับการประการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยผู้เชี่ยวชาญด้วย

References

ฉวีวรรณ คำสี. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต7. *วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชลบุรี*: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชำนาญ ระดารุต. (2562). การพัฒนาทักษะการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต3. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 16(2), 379-390.

นฤมล ลาฮุยล์ลิเยอร์. (2560). การศึกษาทักษะการนิเทศของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนนานาชาติในหลักสูตรการศึกษาระดับประกาศนียบัตรนานาชาติ. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 12(1), 521-534.

นฤมล อึ้งเจริญ. (2565). ทักษะการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*, 23(1), 22-32.

น้ำรินทร์ ก้อนเพชร. (2558). การศึกษาทักษะการนิเทศการสอนของผู้นิเทศตามการรับรู้ของตนเองและของครูโรงเรียนเทพลีลา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 10(3), 627-639.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9).* กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พเยาว์ แก้วตา. (2563). การศึกษาทักษะการนิเทศของผู้บริหารภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วิทยานิพนธ์ *ศษ.ม. อุบลราชธานี*: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ภรณี ศิริวิศาลสุวรรณ. (2559). ทักษะการนิเทศการศึกษาที่สำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 14(1), 37-44.

โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์). 2563. *แผนนิเทศภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2563*. แหล่งที่มา: *http://www.tsk.ac.th/index.php?d=forms&id=75*

โรงเรียนวัดมหาวนาราม. 2564. *คู่มือการนิเทศภายใน ปีการศึกษา 2564*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: กระทรวงศึกษาธิการ.

วัลลภา บุญซุ่นหลี. (2557). การดำเนินงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเขตอำเภอเกาะจันทร์ 1 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. *วิทยานิพนธ์ กษ.ม. ชลบุรี*: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560*). แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 – 2579.* กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. (2565) *รายงานการปฏิบัติการนิเทศ.* กลุ่มงานนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา 2565.

สุรีย์รัตน์ หลิมเล็ก. (2559). ทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต8. *วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม:* มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Mislinah Makin, Zuraidah Abdullah (PhD) & Salwati Shafee. (2018). *The Art Of Supervision:* Role Of Supervisory Skills In Developing Teacher Capacity. Malaysian Online *Journal Of Educational Management (Mojem)*. Volume 6, Issue 4, pp.37-55.

Werang, Basilius R.; Leba, Seli Marlina Radja. (2022). *Factors Affecting Student Engagement in Online Teaching and Learning*: A Qualitative Case Study. *Qualitative Report*. Volume 27, Issue 2, pp.555-577.